

ZÁVĚREČNÝ PROJEKT

VÝVOJ VÝSKYTU PŘÍPADŮ DĚTSKÉ CUKROVKY V ČESKÉ POPULACI 1989–2009

Úvod

Je všeobecně známo, že v Evropě minimálně od 80. let 20. století prudce narůstá výskyt dětské cukrovky (*diabetes mellitus typu 1*). Jedná se o autoimunní chorobu, při níž vlastní imunitní systém zcela zničí tzv. beta buňky ve slinivce břišní, které produkují hormon insulin. Insulin je klíčový pro správnou regulaci hladiny glukózy v krvi. Bez něj dochází k hyperglykémii, která má fatální důsledky pro spoustu důležitých orgánů v těle. Dětská cukrovka je většinou diagnostikována v dětském či adolescentním věku a léčí se zejména doživotním podáváním syntetického insulinu.

Problém

Odpovězte na následující otázky:

1. Jak probíhal nárůst výskytu dětské cukrovky v ČR mezi lety 1989 až 2009? Je tento nárůst prokazatelný? Probíhal po celou dobu stejně rychle nebo se vývoj v různých obdobích lišil?
2. Probíhal nárůst výskytu dětské cukrovky stejně ve všech věkových skupinách? Pokud ne, jak se jeho průběh u různě starých dětí lišil?
3. Probíhal nárůst výskytu dětské cukrovky stejně mezi chlapci jako mezi dívkami? Pokud ne, jak se jeho průběh lišil?

Data

Datový soubor je ve formátu excelové tabulky a obsahuje 630 pozorování udávajících počty diagnostikovaných případů v daném roce rozdělených podle věku a pohlaví. Jmenuje se `diabetes.xlsx` a lze jej stáhnout ze stránky [předmětu NMST412](#) v SISu (je nutné být přihlášen do SISu a zapsán na předmět, jinak není soubor přístupný).

Veličiny a kódování: Viz tabulka 1.

Požadavky

Vypracujte zprávu v jazyce českém, slovenském nebo anglickém o rozsahu ideálně 5-10 stran, která shrne postup řešení problému, výsledky a závěry. Zpráva musí vyhovovat následujícím požadavkům:

1. Popište manipulace s daty, které jste uskutečnili před provedením analýzy (transformace veličin, ošetření chybějících hodnot, vynechaná pozorování: počet a důvody).
2. Uveďte krátkou popisnou/průzkumovou analýzu (tabulky popisných statistik, grafy) zaměřenou na zodpovězení kladených otázek.
3. Popište model (nebo modely), který jste použili k zodpovězení kladených otázek. Zapište model jako matematickou rovnici (ne jen v syntaxi jazyka R), ze které jasně vyplývá význam

---

¹Michal Kulich, KPMS MFF UK, 8.5.2024

všech parametrů. Uveďte stručně, jakým postupem jste zvolený model vytvořili, jaké alternativní modely jste zkoušeli a proč jste zvolili právě tento model. Objasněte předpoklady modelu a uveďte, zdali a jak jste je ověřovali. Vysvětlete význam parametrů modelu.

4. Uveďte explicitní slovní odpověď na každou položenou otázku. Interpretujte související parametry modelu, uveďte pro ně intervaly spolehlivosti, vypište p-hodnoty provedených testů. Vysvětlete, jakými metodami jste uvedené hodnoty spočítali. Odhadnuté časové trendy ilustруйте vhodně zvoleným obrázkem.
5. Na konec zprávy zařaďte krátkou diskusi nad dosaženými výsledky, vyhodnoťte výhody a nevýhody přístupu, který jste zvolili, uvažujte nad důvěryhodností vašich závěrů.

Nechce se po vás, abyste odhalili jediný správný model, neboť takový neexistuje. Stačí, když předložíte rozumný model, který dává smysl a poskytuje odpovědi, které nejsou vyloženě chybné. Dávejte přednost jednodušším řešením před zbytečně složitými. Chcete-li používat metody, které nebyly vyučovány v rámci tohoto předmětu, vysvětlete je ve své zprávě a ukažte, že máte splněny předpoklady pro jejich použití. Nepoužívejte nic, čemu důkladně nerozumíte.

Zprávu pošlete emailem spolu se **souborem obsahujícím váš kód** ke zpracování dat a provedení analýz **nejpozději dva pracovní dny před termínem zkoušky**.

Tabulka 1: Kódování veličin.

Veličina	Význam	Kódování či měřítko
year	Kalendářní rok	1989, 1990, ..., 2009
age	Věk ¹	0, 1, ..., 14
sex	Pohlaví	„Males“, „Females“
gen. pop	Velikost populace ²	
cases	Počet diagnostikovaných případů cukrovky ³	

Poznámky:

¹ Hodnoty označují věkové skupiny 0–1 rok, 1–2 roky atd.

² Počet všech dětí v ČR daného pohlaví a věku v daném roce.

³ Počet dětí v ČR daného pohlaví a věku, kterým byla v daném roce diagnostikována dětská cukrovka.